

1. Mõisa nimi: A v a n d u s e m õ i s
2. Mõisa liik: peamõis
3. Asukoht: Rakvere raj. Simuna k/n.
4. Valdaja, kasutaja: Simuna kolhoos

5. Kaitse alla võetavad hooned:

a) ettepanekud:

peahoone

b) põhjendused:

Avanduse peahoone on suur komplitseeritud ehitusloo ja arhitektoonikaga hoone. Tema vanemad osad pärinevad ilmselt 18.sajandi lõpust, uuemad on ehitatud 19.sajandi teisel poolel. Need on seotud vaheehituste kaudu, liigendatust suurendavad eenduvad trepikojad, tornid jms.

Ehitise vanimaks osaks näib olevat massiivsetes varaklassitsistlikes vormides kahekordne tiibhoone. Teda katab kõrge kivikatus, mille all kulgeb lai profileeritud karniis, avad on ümbritsetud lameda krohväärisega. Kirjeldatud hooneosa on ühendatud kompleksi põhikorpusega kõrge vaheehituse abil, mis pargi poole pööratud avarate kaarakende tõttu meenutab galeriid. Siia on asetatud ka kaks eenduvat kaheksatahulist kahekorruselise torni lameda telkkatusega. Nad on ilmestatud horisontaalsete karniiside ja rusteeringuga, dekoratiivsust rõhutavad teise korruse ümaraknad.

Hoone mahukas põhikorpus on enam-vähem sümmeetrilise üldkujuga - kahekordsest keskosast ulatuvad mõlemale poole madalamad hoonetiivad. Hoone keskel eendub suur ühekordne trepikoda. Selle hoonekorpuse kujundus on välja peetud järelklassitsistlikus laadis. Maja katab lame plekk-katus, mille räästaste all on profileeritud karniis, seinapind on horisontaaljoontega rusteeritud.

Kirjeldatud hoonekorpuse kavatis on 19. sajandi teise poole historitsistlikule mõisaarhitektuurile üpris tüüpiline - sarnase lahenduse ja massidejaotusega maja võime nimetada Kärus (Rapla raj.), Kose-Uuemõisas (Harju raj.) ning Heimtalas (Viljandi raj.). Avanduse näib nimetatute hulgas olevat hilisemaid dateerudes 19. sajandi teise poole keskele või lõpuveerandisse.

Tähelepanu väärivad ka mitmed siseruumid. Näiteks üks saalidest omab kasseteeritud puitlae, teisel on laes stukkrosette, siin on suurejoonelistele supraportedega kujundatud uksi, säilinud on isegi endisaegseid kardinapuid. Terviklik on ka kabineti interjäär liiliatega kirjatud lõuendtapeedi, põletatud ornamentidega puitpaneelide ning kasseteeritud laega. Kunstiliselt mõjuvamaks saab pidada aga ümardatud otstega galeriiruumi. Lõpuks nimetatagu ka rokokoostiilis cupidokuju ning orvandimotiividega kaunistatud ahju fuajees - ilmselt pärineb see mõnest vanemast hoonest.

Kultuuriloolise märkusena lisatagu, et mõisas elas 1849. aastast kuni oma surmani Friedrich Litke (1797-1882), tuntud ümbermaailmareisija, aastatel 1864-1881, Peterburi Teaduste Akadeemia president, Venemaa Geograafia Seltsi asutajaid ja esimene president. Aastail 1849-1850 peatus Avandusel teinegi vene meresõitja - Ferdinand Wrangel.

Tänapäeval on hoone kasutusel Simuna kolhoosi keskusena ja heas korras. Siin asuvad kolhoosi kontor, lasteaed ja söökla.

c) fotod:

1. Peahoone. Pargifassaad.

2.-3. Laekujundusi peahoone uemas osas.

Koostajad: KRPI grupijuht, ajaloolane

A. Hein

VAMKI juhtiv inspektor

K. Tilk

1

2

AF

3